

**TURIZM XIZMATLARINI SIFATLI AMALGA OSHIRISHNI
TA'MINLASH USULLARI**

Kamolova Mohinur Iskandarovna

“Ipak yo`li” turizm va madaniy meros

xalqaro universitetida mustaqil tadqiqotchi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universitetida o`qituvchi

[Tel:+998990387926](tel:+998990387926)

Elektron pochta: runihon@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu tesizda, turizm sohasi mamlakatimiz iqtisodiy rivojlanishining eng muhim omili sifatida tahlil qilindi. Turizm xizmatlarining sifatli amalga oshirilishini ta'minlash muammolariga oydinlik kiritildi va turizm sohasini samarali faoliyat yuritishi va rivojlanishi borasida takliflar kiritildi.

Аннотация: В данной тезисе сфера туризма была проанализирована как важнейший фактор экономического развития нашей страны. Выявлены проблемы обеспечения качественной реализации туристических услуг и внесены предложения по эффективному функционированию и развитию туристической отрасли.

Annotation: In this thesis, the tourism sector was analyzed as the most important factor of the economic development of our country. The problems of ensuring the high-quality implementation of tourism services were clarified and suggestions were made regarding the effective operation and development of the tourism sector.

Kalit so`zlar: turizm, turistik mahsulot, multiplikativ samara.

Ключевые слова: туризм, туристический продукт, мультипликативный эффект.

Key words: tourism, tourist product, multiplier effect.

Kirish. Turizm eng daromadli va jahon iqtisodiyotining jadal rivojlanayotgan tarmoqlari sohalardan biri sifatida qaralib kelgan. Turizm mehmonxonalar, transport, qishloq xo'jaligi, moliya, qurilish kabi 53 ta turdosh sohada bandlikka multiplikativ ta'sir ko'rsatadi, shuning uchun turizm xizmatlariga talabning umumiy pasayishi ushbu sohalarning har birida halokatli yo'qotishlarga olib keladi.¹ Turizmni rivojlantirishga davlat yordami turizm sohasi uchun qulay iqtisodiy va huquqiy sharoitlar yaratishda ifodalanishi mumkin. Jumladan, turistik xizmatlar bozori va raqobatni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish. Shu bilan birga, turistik xizmatlarning sifati turistik kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshirishning eng muhim omilidir. Turistik

¹ Ахремчик Д.В. Туристическая отрасль в новых экономических условиях – поиск новых возможностей и направлений // Экономика, предпринимательство и право. – 2022. – Том 12. – № 6. – С. 1781-1790.

xizmatlarning iqtisodiy ahamiyati uning mintaq va respublika iqtisodiyoti uchun YIM ishlab chiqarishi, turistik mahsulotlar ishlab chiqarishi va turistlarga xizmat ko'rsatishi bilan belgilanadi. Ijtimoiy ahamiyat aholining bevosita bandligi, turizm xizmatlarini ko'rsatish orqali dunyo haqidagi bilimlarni tarqatish va hayot sifati bilan belgilanadi. Shuni ta'kidlash kerakki, turistik mahsulot sifati ularning yuqori raqobatbardoshligini ta'minlash uchun zarur, ammo etarli emas. Turistik mahsulotning sifati, turistik bozor mijozlarining turli xil xarid qobiliyatini hisobga olgan holda, uning narxi bilan bog'liq bo'lishi kerak. Faqat shu holatda turistik mahsulotning optimal sifati sotilishi rejalashtirilgan tegishli bozor segmentidagi mijozlarning to'lov qobiliyati bilan belgilanadi.

Material va metodlar. Biz ushbu ishda 2020-2022 yillarga mo'ljallangan O'zbekistonda turizm bo'yicha ma'lumotlardan foydalandik. Ushbu tezisda, turizm xizmatlarining zamonaviy iqtisodiy nazariyasida multiplikator effektining turistik multiplikator ko'rinishida bunday hisobga olishning uslubiy vositasini yaratishga imkon beradi. Turistik multiplikator - bu turizmning mintaqaviy darajadagi iqtisodiyot va ijtimoiy sohaga bilvosita ta'siri koeffitsienti va har bir turistlarning xarajatlari YIM ning qanchaga ko'payishi ko'rsatadi.

Turistlarning yashash joyidagi xarajatlari turizm korxonalari, transport kompaniyalari, savdo, maishiy xizmat ko'rsatish, aloqa, dam olish va ko'ngilochar korxonalar va boshqalar daromadlari hisoblanadi.² Bunday daromadlar qo'shimcha foyda, investitsiyalar, ish haqi, qo'shimcha ish o'rinlari bo'lib xizmat qiladi. Barcha darajadagi byudjetlar uchun ular qo'shimcha soliqlar, to'lovlar, yig'imlar va boj to'lovi bo'lib xizmat qiladi va shu tariqa xarajat-daromad-xarajat-daromad model jarayoni amalga oshiriladi.

Bundan tashqari, mablag'lar aylanishining navbatdagi jarayonida korxonaning qo'shimcha daromadi uni rivojlantirishga investitsiya sifatida amalga oshiriladi, o'z navbatida, bu asbob-uskunalar, materiallar etkazib beruvchi, qurilishni amalga oshiruvchi va hokazo korxonalarining qo'shimcha daromadidir.

Natijalar. Yuqori sifatli turizm iqtisodiy rivojlanish omili va turizm xizmatlarini sifatli amalga oshirishni samaradorligini aniqlash uchun demak, har bir turistning mamlakatda sayohat davomida qilingan xarajati orqali aniqlash mumkin.

Muhokama. Turizm xizmati sifatini oshirish uchun quyidagilar zarur:

- mintaqaning turizm sanoati va infratuzilmasi rivojlantirish;
- turistik ekologik toza resurslarning mavjudligi;
- mintaqaning rivojlangan iqtisodiyoti va uning iste'mol sohasi;
- mintaqaning yuqori turistik imidjini yaratish;
- import o'rnini bosuvchi tovarlar, mahsulotlar va xizmatlar mavjudligi;
- turistlarning mintaqaga faol kirishi va chiqishi va boshqalar.

² МУЛЬТИПЛИКАТИВНЫЙ ЭФФЕКТ В РАЗВИТИИ ТЕОРИИ ТУРИЗМА А.Б. Кругик/

Xulosa. Shuni ta'kidlab o'tish kerakki, aholining jamg'arish darajasini kamaytirish muhim vazifalardan biridir. Ya'ni, marginal tejashga moyillik ko'paysa, istemolga moyillik kamayadi va bu iqtisodiy jarayon modelining buzilishiga olib keladi. Jumladan, mamlakatimiz turistik jozibadorligini oshirish va turistlar sayohat davomiyligini uzaytish chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim.

Adabiyotlar;

1. Кейнс Д.М. Общая теория занятости, процента и денег. М., 1936.
2. Котлер Ф.; Боуэн Дж.; Мейкенз Дж. Маркетинг гостеприимство, туризм. М.: «ЮНИТИ», 1998.
3. Крутик А.Б. Туризм как отрасль экономики России. СПб: ЛГУ им. А.С. Пушкина, 2008
4. stat.uz internet manbai